

EL FRUSTRAT SEGREST D'UN NOTARI VERGELITÀ DURANT LA GUERRA DELS SEGADORS

La Guerra dels Segadors o de Separació (1642-59) té els seus orígens en la política expansionista de Felip IV, inspirada pel comte-duc d'Olivares i el seu famós projecte d'Unió de Armas. Amb el doble objectiu de restablir l'antiga hegemonia espanyola i uniformitzar tots els territoris hispànics sota la fèrula castellana, s'intentà implicar el Principat en la guerra dels Trenta Anys. El conjunt del procés és complex, però podríem resumir-lo dient que el que inicialment era una revolta pagesa contra la pressió dels exèrcits hispànics i els ignominiosos allotjaments es va complicar amb l'afegit d'un conflicte institucional que va comportar el trencament del Principat amb la Corona espanyola per situar-se sota la protecció de Lluís XIII de França. Catalunya es troba, doncs, enmig del pols per l'hegemonia europea que disputen les dues corones veïnes: la d'Espanya i la de França. El final del conflicte passarà pel tristament famós Tractat dels Pirineus (1659), que suposarà la mutilació d'una part important del territori català.

Enmig d'aquest període de turbulències sorgeixen partides de paisans armats, que en un primer moment actuen com a milícies auxiliars però que no trigaran gaire a esdevenir autèntiques partides de bandolers; són els miquelets. Heus ací l'experiència que va tenir l'any 1655 un prohoms vergelità, el notari Joan Ferrer, amb un escamot de miquelets:

A 27 de febrer del corrent any milssiscents cinquanta sinch, per mort del honorable Jaume Teixidor de Valldevià, que morí baille de la present baillia, haguí de anar en lo veynat de Valldevià per a prendre inventari de hypoteca que Francisca, muller sua, prengué de sos béns, y estant allí prenent dit inventari, vingueren onse michalets, tots armats, per a pendrer-me, y com los sentís arribar, me fiu a la finestra y vehent que prenien los puestos perquè no-m pogués escapar, essent axí que era molt pràctich a la casa, entrí a la cuyna y des de allí me dexí anar detràs de una tina molt gran y me posí sota de ella, ahont me salví, los quals michalets eren tots lladres en servey de França, lo cabo de ells ere un tal Viader de Gallinés, que al cap de poch després lo mataren de una archobussada volent robar una casa, y entre ells ere un de Camallera que li deien «lo oste foll», que après lo penjaren a Girona en companyia de un altre que es deya [...] del mateix lloch, que també lo penjaren, Pere Cunill de Torroella, Salvador tal, altrement dit «lo potra de Regencós», tal Bach de la matexa vila de Torroella de Montgrí y altres, de tots los quals no ni havie ningú que-m conegués y pentsant-se pendrer a mi, prengueren a Joseph Arruffat de Taravaus, germà de dita Teixidor, y lo motiu perquè me volien prendre ere perquè deien jo era espanyol, y a dit Arruffat composaren en onse doblas y dèien que de mi volien cent doblas. Déu fou servit aquell dia ajudar-me perquè antes de anar-me'n havia ohida missa, y luhego me'n aní y la notaria corregué a mon compte fins a tres de maig y de aquí al devant la regí mossèn Miquel Roig, nottari, y jo me'n aní en Barcelona y me posí a servir al rei Nostre Senyor en las galeras de Espanya ab la plassa de secretari del Auditor General de les Galeras fins que lo rey les feu tornar al Puerto Santa María, y en lo any milssicents cinquanta-set aní a regir la nottaria de Palamós, ahont havie presidi de Espanya, y regí aquella en fins lo die de St. Thomàs apòstol del any milssicents cinquanta-nou que me'n torní en ma pàtria per ocasió de les paus fetes entre Espanya y França, que Déu les conserve per a molts anys, amén.

(Arxiu Històric de Girona, fons notarial, Verges, núm.102)

RESTAURANT
MAS POU
CUINA CASOLANA

Plaça de la Mota, 4 - 17256 PALAU-SATON (Ulldeu)
Tel. 972 63 41 35 (Dilluns tancat)
www.maspou.com - e-mail: info@maspou.com

LA PLACETA

— ESPAIS CREATIUS —

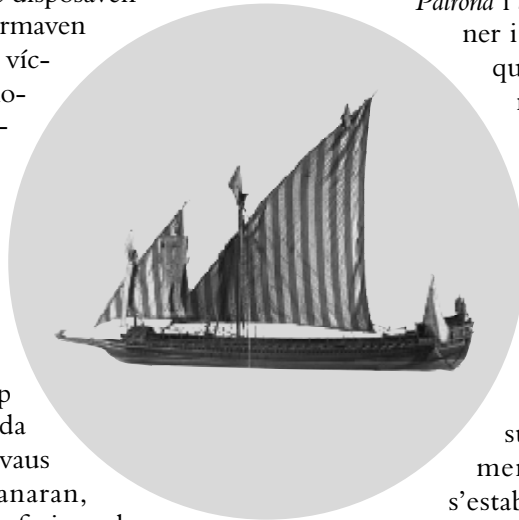
RE-NATXEMENT · DANSA · DANSA DEL VENTRE
PINTURA · JOIERIA · CUINA CREATIVA · IOGA
TAI-TXI · ESCRITURA CREATIVA · MÚSICA · CERÀMICA
ESTAMPACIÓ · TALLER D'IMAGINACIÓ · FOTOGRAFIA

— INFORMACIÓ —

María Lluïsa Augués
La Placeta, 4 Verges Tel. 972 78 00 83

Aquest rocambolesc i divertit episodi conté una sèrie d'informacions interessants des del punt de vista històric. A més d'il·lustrar-nos magníficament el *modus operandi* dels escamots de miquelets (avui en diríem guerrillers), segrestant personatges rellevants per demanar-ne un rescat (composició), ens dóna, en aquest cas concret, els noms i malnoms d'alguns dels membres que formaven la quadrilla d'en Viader de Galliners, que devien ser prou coneguts per la contrada i que, per cert, no sempre van tenir una fi massa envejable. Podem suposar que disposaven d'alguns confidents que els informaven dels moviments de les possibles víctimes i així podien escollir el moment més oportú per a abordar-les. Difícilment ningú no hauria pogut agredir una persona reputada i distingida com el notari Ferrer dins mateix de la vila de Verges. També queda clar que no perden el temps i que, en no poder apropiarse del notari, decideixen segrestar Josep Arrufat, membre d'una coneguda i poderosa nissaga pagesa de Taravaus (Alt Empordà), pel qual demanaran, però, una suma sensiblement inferior a la que tenien previst d'obtenir del notari Ferrer.

Així mateix és interessant la informació sobre en Teixidor de Valldevià, que va morir essent batlle de Verges el febrer de 1655. La provisió del càrrec la feia el veguer a partir d'una terna escollida entre membres de famílies destacades de la batllia i s'exercia durant tres anys. Al llarg del XVII van regir la batllia de Verges, per exemple, els Domènech de la Salvetat de Jafre, els Llogaia de les Olives, els Llapart de la Tallada, els Canet de Canet, i els Vicens, els Ferrer, els

Esteva i els Marimon de Verges, entre molts d'altres que no hem pogut documentar encara.

Dos mesos després d'aquesta experiència –i qui si sap si després d'haver patit altres amenaces per «espanyol» o «botifler»– el notari Ferrer decideix abandonar temporalment Verges i es posa al servei de la marina espanyola com a secretari de l'auditor general de Galeres. Efectivament, el trobem a Barcelona expedint actes des de la galera *Nuestra Señora de Guadalupe* el setembre de 1655, i des de les galeres *La Patrona* i *Santa María del Puerto* entre el gener i el maig de 1656. No cal recordar que les galeres eren vaixells de guerra i al mateix temps veritables presidis flotants, on els convictees, presoners i esclaus, eren obligats a complir condemna. El juliol de 1656 Ferrer és a bord de *La Patrona* al port de Palamós, des d'on estendrà l'acta de llibertat d'Amete Scandalaria, un «moro esclau» natural d'Alexandria que havia comprat anteriorment en subhasta pública. Però fins a primers de març de 1657 Ferrer no s'establirà com a notari a Palamós, on s'estarà fins al 23 de desembre de 1659, en què tornarà a la seva notaria vergelitana, que regirà els trenta-cinc anys següents. Els enfrontaments entre francesos, espanyols i catalans, però, eren encara molt lluny de finalitzar.

SALVADOR VEGA i FERRER

El notari vergelità Joan Ferrer va exercir durant dos anys en una galera semblant a aquesta.

SERRALLERIA

Jaume

JAUME DARNACULLETA LLORENS

Disseminat

Tel. 972 78 03 10 - 972 76 51 05

VERGES (Girona)